

Załącznik do uchwały XXIX/290/2009
Rady Powiatu Inowrocławskiego
z dnia 23 kwietnia 2009 r.

**Sprawozdanie z realizacji Powiatowej
Strategii Rozwiązywania
Problemów Społecznych.**

Inowrocław, 2009 r.

W październiku 2006 roku uchwałą Rady Powiatu Inowrocławskiego została przyjęta Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych 2007-2011. Przedstawiono w niej bilans korzystnych i niekorzystnych cech społecznych oraz zidentyfikowano obszary Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Przyjęto następującą zintegrowaną misję: „Skuteczna polityka społeczna zapewnia mieszkańcom Powiatu Inowrocławskiego bezpieczeństwo socjalne, opiekę nad rodziną, rehabilitację osób niepełnosprawnych, wsparcie osób wykluczonych społecznie oraz umożliwia samodzielne rozwiązywanie swoich problemów przez pełne uczestnictwo w życiu społeczeństwa”.

Zmieniająca się rzeczywistość, a zwłaszcza możliwość realizacji zadań z wykorzystaniem środków z EFS była głównym powodem opracowania Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2008-2013, przyjętej 27 listopada 2008 r. uchwałą Rady Powiatu Inowrocławskiego. Określiła ona politykę społeczną Powiatu Inowrocławskiego oraz misję, jej cele i kierunki działania na najbliższe lata, pozwalając na budowanie w miarę spójnego i skutecznego systemu instytucjonalnej ochrony bezpieczeństwa mieszkańców naszego powiatu, tak by dać im możliwość i gwarancję zaspokojenia różnorodnych potrzeb, dążeń, aspiracji i oczekiwań pojedynczych grup i ludzi.

Misja została określona jako „Skuteczna polityka społeczna zapewniająca mieszkańcom bezpieczeństwo socjalne, opiekę nad rodziną, rehabilitację osób niepełnosprawnych poprzez umożliwienie samodzielnego rozwiązywania swoich problemów i pełne uczestnictwo w życiu”.

Misja będzie realizowana za pośrednictwem trzech celów strategicznych:

Cel strategiczny 1: Wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną,

Cel strategiczny 2: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych,

Cel strategiczny 3: Przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia.

Każdemu z celów strategicznych przyporządkowano kierunki działania, które będą realizowane poprzez zadania. Cele zostały zdefiniowane zgodnie z zasadą strategicznego podejścia, która polega na koncentracji uwagi na kluczowych obszarach i najważniejszych problemach wymagających interwencji.

Strategia jest dokumentem określającym priorytety w przyszłych działaniach Powiatu w zakresie polityki społecznej. Ma ona również pomóc w umocowaniu prawnym konkretnych działań, ma być istotnym ogniwem w hierarchii dokumentów strategicznych, poczynając od

Narodowego Planu Rozwoju aż do strategii gminnych, zachowując w stosunku do nich pełną kompatybilność i komplementarność.

Zakres i typ kompetencji przypisanych samorządowi powiatowemu ma daleko idące konsekwencje dla systemu polityki społecznej, a zwłaszcza systemu organizacyjnego szeroko rozumianej pomocy społecznej. Szczegółowe zadania, za które w tej sferze ponosi odpowiedzialność samorząd powiatowy precyzuje przede wszystkim ustawa o pomocy społecznej oraz w odniesieniu do osób niepełnosprawnych ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Można wskazać trzy grupy zadań określające miejsce i rolę samorządu powiatowego w systemie pomocy społecznej. Tak więc Powiat, poprzez działające w jego ramach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie:

- 1) odpowiada za prowadzenie szeregu specjalistycznych usług dla różnych kategorii potrzebujących, są to m.in.: stacjonarne usługi opiekuńcze, interwencja kryzysowa, informacja o prawach i uprawnieniach, pomoc uchodźcom, usługi z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- 2) odpowiada za opiekę nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej: rekrutuje, prowadzi i wspiera rodziny zastępcze, organizuje i prowadzi placówki opiekuńczo-wychowawcze i ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, wspiera w usamodzielnieniu wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczych i wychowawczych,
- 3) wspiera kadry gminnych ośrodków pomocy społecznej poprzez szkolenie oraz doradztwo metodyczne.

Sprawozdanie dotyczy działań podejmowanych w ramach Powiatowej Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych 2007-2011.

Obszar interwencji wynika z zadań Powiatu i zidentyfikowanych problemów społecznych.

Obszar I.

Wspieranie osób niepełnosprawnych, starych, chorych i ich rodzin.

Osoby niepełnosprawne stanowią znaczny odsetek społeczności, w naszym powiecie szacuje się, że jest to około 10% ogółu ludności powiatu. Każda niepełnosprawność jest dyskomfortem, daje poczucie mniejszej wartości, utraty pozycji społecznej. Szczegółowe

działania na rzecz osób niepełnosprawnych przedstawione zostaną w maju w sprawozdaniu z realizacji w 2008 r. „Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Powiatu Inowrocławskiego”.

W roku sprawozdawczym podejmowano następujące działania:

- 1) promowanie rehabilitacji i integracji społecznej poprzez zapewnienie udziału w turnusach rehabilitacyjnych i imprezach integracyjnych, skorzystało 3.099 osób,
- 2) promowanie działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej, skorzystało 60 osób,
- 3) umożliwienie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, ortopedyczny i pomocniczy zgodnie z indywidualnymi potrzebami, skorzystało 576 osób,
- 4) likwidowanie barier funkcjonalnych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych, skorzystało 236 osób.

Na podkreślenie zasługują w szczególności odbywająca się już po raz VII Międzynarodowa Spartakiada Integracyjna Osób Niepełnosprawnych zorganizowana przez Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy „Flandria” oraz Kujawsko-Pomorski Mityng Pływacki zorganizowany przez Warsztat Terapii Zajęciowej w Inowrocławiu.

Obszar II

Opieka nad dzieckiem i rodziną.

Systemowe podejście do rodziny powoduje, że dysfunkcje mające w niej miejsce nie są traktowane jako izolowane zjawiska dotyczące pojedynczych osób. Stąd, pomimo wielu różnych form pomocy skierowanych bezpośrednio na jednostkę, podejmowana jest praca z całą rodziną, gdyż zmiany w jej funkcjonowaniu stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie zasili szeregów beneficjentów pomocy społecznej.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych współpraca na rzecz powrotu dzieci do rodzin naturalnych jest proponowana wszystkim rodzicom i przebiega w kilku etapach.

- 1) **Diagnoza rodziny** - oparta o informacje uzyskane przez pracownika socjalnego z wywiadu środowiskowego, rozmów z pracownikami socjalnymi z ośrodków pomocy społecznej, kuratorami zawodowymi i społecznymi oraz pedagogami, psychologami i nauczycielami szkolnymi. Diagnoza opiera się również na rozmowie i obserwacji prowadzonej w placówce i domu rodziców (wywiad w środowisku), w miarę możliwości wywiad poszerzony jest

o członków dalszej rodziny (dorosłe rodzeństwo dzieci, dziadkowie, krewni). W ramach diagnozy przeprowadzona jest również rozmowa z psychologiem i pedagogiem placówki.

2) **Deklaracja współpracy** – po ustaleniu diagnozy i wyłonieniu problemów rodziny stanowiących główną przyczynę umieszczenia dzieci w placówce, rodzicom proponowane jest podjęcie współpracy z placówką na rzecz powrotu dzieci do domu rodzinnego. Punktem wyjścia, w przypadku rodzin uzależnionych, jest poddanie się diagnozie uzależnienia i podjęcie terapii. Rodzice podpisują wstępne **zobowiązanie o współpracy**, zawierane na okres od 1 do 3 miesięcy w zależności od złożoności problemów rodziny i gotowości do działania zainteresowanych rodziców.

3) **Kontrakt socjalny** – zawierany na czas określony, szczegółowo definiuje cele oraz sposoby ich realizacji. W ramach pracy z rodziną opartej, na kontrakcie, stosowane są następujące formy i metody pracy:

- spotkania o charakterze terapeutycznym z pedagogiem i psychologiem oraz pracownikiem socjalnym placówki,
- pomoc w sprawowaniu podstawowych obowiązków rodzicielskich, w tym kształtowanie właściwych postaw wychowawczych,
- pomoc w gospodarowaniu budżetem domowym i właściwej organizacji czasu wolnego dla dzieci i dorosłych,
- nauka rozwiązywania problemów i sytuacji konfliktowych,
- wywiady i wizyty w środowisku,
- obserwacja relacji rodziców z dziećmi i ich korygowanie,
- współpraca z właściwymi ośrodkami pomocy społecznej,
- udział rodziców w imprezach i uroczystościach organizowanych przez placówkę, wigilia, festyny, urodziny dzieci, itp.,
- monitoring terapii uzależnień, wymiana informacji i spostrzeżeń,
- pomoc w załatwieniu spraw związanych z uregulowaniem zaległych rachunków, rozwiązaniu bieżących problemów,
- pomoc w załatwieniu spraw formalnych i urzędowych związanych z pobytem dzieci w placówce, np. pomoc w napisaniu wniosku o urlopowanie,
- pomoc w zapewnieniu środków na zaspokojenie potrzeb bytowych w czasie urlopowania dzieci do domu.

- budowanie systemu wsparcia w środowisku, poszukiwanie osób w rodzinie, wśród znajomych mogących wspierać wysiłki rodziny.

4) **Przedłużone urlopowanie na próbę** – na podst. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. § 22 ust. 1, w przypadku prawidłowo przebiegającej realizacji kontraktu Zespół Wychowawczy, za zgodą Sądu, podejmuje decyzję o urlopowaniu dziecka do domu rodzinnego na okres próbny najczęściej na 6 miesięcy. W zależności od stopnia realizacji poszczególnych działań urlopowanie może być przedłużone, może nastąpić powrót dziecka do placówki, albo (tak się dzieje najczęściej) następuje zwolnienie małoletniego do domu pod opiekę rodziny.

W roku sprawozdawczym podejmowano następujące działania:

- 1) odbyły się spotkania z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej, dotyczące opracowania wspólnego programu działań na rzecz rozwiązania problemów wychowawczych i zaplanowania dalszego wsparcia dla konkretnych rodzin z terenów gmin,
- 2) odbyło się posiedzenie Zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka, w którym uczestniczyli przedstawiciele sądów, kuratorzy, pracownicy socjalni ośrodków pomocy społecznej i policji, w celu omówienia sytuacji wychowanków oraz kierunku dalszej pracy z rodziną biologiczną,
- 3) zorganizowano jedno szkolenie dla kandydatów na rodziców zastępczych,
- 4) utworzono Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy przy Domu Dziecka w Jaksicach,
- 5) zorganizowano jedno szkolenie dla kandydatów na rodziców adopcyjnych.

Obszar III

Pomoc rodzinie będącej w kryzysie.

W roku 2008 Powiat Inowrocławski zlecił Terenowemu Komitetowi Ochrony Praw Dziecka w Inowrocławiu prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Zadania zrealizowane przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej:

- a) poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, prawne i socjalne,
- b) pomoc ambulatoryjna i telefoniczna dla osób będących w kryzysie,
- c) edukacja społeczna – prowadzenie szkoleń rodziców i nauczycieli,

d) wyjścia interwencyjne w sprawie osób będących w kryzysie oraz spotkania z rodzinami, udział w rozprawach sądowych, współpraca z instytucjami.

Ogółem przeprowadzono 1508 spotkań indywidualnych. Przyjęto w Ośrodku 862 osoby (594 kobiety, 229 mężczyzn i 39 dzieci). Spośród spraw, które prowadził OIK około 1/5 spotkań dotyczyła spraw okołorozwodowych. Sprawy dotyczące opieki nad dzieckiem oraz jego funkcjonowanie w rodzinie poruszane były na około 1/6 spotkań.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie prowadził zadania interwencyjne, poprzez zapewnienie schronienia kobietom i dzieciom doświadczającym przemocy w rodzinie. Objętych opieką zostało 51 osób, w tym 24 kobiety i 27 dzieci. Dodatkowo z pomocy ambulatoryjnej skorzystało 185 osób (124 kobiety, 30 mężczyzn i 31 dzieci). Odbyło 874 spotkania z psychologami, pedagogami, pracownikami pierwszego kontaktu i pracownikami socjalnymi. Spotkania te miały na celu rozpoznanie sytuacji przemocy, opracowanie planu pomocy oraz wsparcie i pomoc w wyjściu z przemocy. Odbyło się również 41 konsultacji psychiatrycznych.

W zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych Ośrodek zapewniał pomieszczenia do spania, pokój dzienny, miejsce zabaw dla dzieci, pomieszczenia do nauki, łazienki, kuchnię oraz pomieszczenia do prania i suszenia.

Funkcjonowały także trzy grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, w tym jedna wyjazdowa. Zrealizowany został również odrębny program dla grupy wsparcia pod nazwą „Mama i ja”. Do ośrodka wypoczynkowego na 7 dni wyjechało 10 kobiet i 16 dzieci. Małe dzieci oraz dzieci niepełnosprawne były pod opieką pielęgniarki/pedagoga, dzieci szkolne brały udział w Treningu Zastępowania Agresji, a mamy w tym czasie uczestniczyły w grupie wsparcia. Realizowany był także program „Chcę działać, chcę wiedzieć”. Była to grupa psychoedukacyjna dla kobiet-matek doświadczających różnych form przemocy. Od października realizowany był program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc. Grupa pracowała w Areszcie Śledczym w Inowrocławiu.

Obszar IV

Doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej.

Potencjałem dającym gwarancję poprawnej realizacji założeń strategii jest kadra pomocy społecznej. Jej kwalifikacje, predyspozycje, doświadczenie oraz umiejscowienie pracy w terenie stanowi podstawę skutecznych rozwiązań istniejących trudności.

Pracownicy jednostek powiatowych realizujących zadania pomocy społecznej uczestniczyli w szkoleniach:

- 1) w zakresie zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania dzieci,
- 2) praca ze sprawcami przemocy domowej,
- 3) dziecko w sytuacji rozstania rodziców,
- 4) problematyka wykorzystywania seksualnego dzieci,
- 5) opracowywanie i realizacja indywidualnych planów wsparcia,
- 6) skuteczna komunikacja i motywowanie mieszkańców domu pomocy społecznej,
- 7) depozyt mieszkańca w domu pomocy społecznej,
- 8) pracownik socjalny administratorem zmian,
- 9) prawa osób niepełnosprawnych,
- 10) pracownik pierwszego kontaktu jako koordynator i współrealizator Indywidualnego Programu Wsparcia Mieszkańca.

Podsumowując należy stwierdzić, iż Strategia zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w powiecie oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej. Opracowana Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych 2008-2013 pozwoli na celowe, systematyczne i planowe dążenie do osiągnięcia wytyczonych celów strategicznych. Realizacja tych celów wymaga dużej aktywności samorządów szczebla gminnego, powiatowego oraz wojewódzkiego, w koordynacji i finansowaniu wielu działań. Nie bez znaczenia jest też zaangażowanie wielu innych podmiotów, organizacji i instytucji pożytku publicznego - uczestników życia społecznego.

Wydaje się, że wiele celów możliwych jest do osiągnięcia dzięki wsparciu środkami pochodzącymi z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013. Stopień

wykorzystania tych środków zależeć będzie od prężności i umiejętności samorządowców, pracowników szczebla gminnego i powiatowego oraz organizacji pozarządowych. Uwzględniania w swych projektach celów i kierunków zawartych w Strategii. W tym celu zawarto w 2008 r. stosowne porozumienia, tj. „Porozumienie o współpracy na rzecz rozwoju zasobów ludzkich Powiatu Inowrocławskiego”, a także „Porozumienie na rzecz zawiązania partnerstwa zadaniowego” dotyczące współpracy na rzecz rozwoju i upowszechniania form aktywnej integracji oraz pracy socjalnej.

Opracował
Rafał Walter
dyrektor
Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie
w Inowrocławiu